

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene insematom po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 40-01, 40-02, 40-03, 40-04 in 40-05. List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6 Poštni ček račun. Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992

Angleški korak v Berlinu zaradi Češkoslovaške Francoski in angleški nasveti v Pragi

London, 1. maja. AA. (Havas). Diplomatski urednik "Sunday Timesa" piše, da se bo zdaj začela živahna diplomatska akcija za to, kako bi se v praksi izvedla določila francosko-angleškega sporazuma. Poročajo, da angleški in francoski generalštab ne bosta imela kake javne konference, pač pa, da bo delo na izvršitvi skupnega vojaškega vojnega načrta opravljeno preko vojaških odposlancev.

Diplomatski urednik omenjenega lista tudi poudarja, da strokovnjaki v angleškem zunanjem ministertvu zdaj proučujejo, koliko bi bil umesten morebitni angleški korak pri nemški vladi, kateri naj bi dali podobne nasvete, kakor so jih dali češkoslovaški vladi. Angleške veleposlanik v Berlinu bo verjetno vztrajal na tem, da Velika Britanija polaga veliko važnost na ohranitev evropskega mira, za katerega bi nastala nevarnost gotovo tedaj, če bi se kršili sporazumi, oziroma, če bi se nesporazumi reševali s silo. Do angleškega koraka v Berlinu naj bi prišlo šele po Hitlerjevem povratku iz Italije. Kar se tiče Prage bosta Francija in Velika Britanija nasvetovali, naj češkoslovaška kolikor more popusti glede nemške manjšine.

Glede gospodarske pomoči podonavskim državam diplomatski urednik omenjenega lista poudarja, da je bilo o tem zelo malo govora. Določeno je bilo le to, naj podrobna vprašanja uredi trgovinski odposlanec, nakar se bi šele moglo začeti z končnimi pogajanj.

Francosko-italijanska pogajanja

Rim, 1. maja. AA. Nenadni popoldanski sestanek med italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano

in Blondelom je trajal več kot eno uro. Merodajni krogi zatrjujejo samo to, da je sestanek potekel v veliki pristranosti. Z italijanske strani izjavljajo, da je v interesu samih razgovorov — kakor je bilo to tudi o priliki italijansko-angleških razgovorov — da se ohrani popolna diskretnost. Isto stališče zastopa tudi francoska vlada. Dodajajo pa še, da prekinjenje pogajanj, do katerega je prišlo zaradi obiska italijanskega zunanjega ministra Ciana v Tirani in zaradi blizajočega se Hitlerjevega prihoda v Italijo, ne bo imelo to nikakega vpliva na nadaljnji normalni potek razgovorov.

Tukajšnje časopise piše o sestanku, ki ga je imel francoski odpravnik poslov Blondel z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano, ne objavlja pa nikakih komentarjev. Samo "Messagero" piše po vesteh iz Pariza, da bo sporazum dosežen še pred sestankom Zveze narodov. Listi pišejo, da bo v ponedeljek imel italijanski zunanji minister Ciano nov sestanek s francoskim odpravnikom poslov Blondelom.

Pariz, 1. maja. AA. (Stefani). Francoski zunanji minister Bonnet je sprejel danes italijanskega odpravnika poslov ter ga obvestil o poteku razgovorov v Londonu. V prisrčnem razgovoru je francoski zunanji minister, kakor se doznava, izrazil predstavniku fashiistične Italije svojo željo, da se čimprej začne z razčiščevanjem in ureditvijo odnosov.

München, 1. maja. AA. (Stefani). Na čelu skupine 84 ravnateljev in glavnih urednikov nemških časopisov, ki so nocoj odpotovali iz Münchna v Rim, da tam počakajo na Hitlerjev prihod, so visoki funkcionarji nemškega propagandnega ministertva in narodno socialističnega tiskovnega urada. Nemški časnikarji nosijo uniformo, ki je bila izde-

lana nalašč za ta obisk v Italijo. To uniformo tvorijo temen površnik z odprtim ovratnikom in črne hlače. Pred odhodom nemških časnikarjev iz Münchna jim je bila prirejena intimna večerja, ki se je je udeležil tudi generalni konzul kraljevine Italije, opolnomočeni minister Pitalis.

„Puč“ na severnem Češkem

Praga, 1. maja. AA. (ČTK). Z ozirom na ponovne trditve berlinskega časopisa "Angriff", da so na severnem Češkem poskušali puč in da so ga češkoslovaške oblasti zadušile, zdaj uradno ugotavljajo, da to poročilo tega lista ni resnično.

Sudetsko-nemška stranka je priredila o priliki proslave 1. maja v nekaj mestih svoje manifestacije. V Liberezu je med drugimi govoril tudi voditelj sudetskih Nemcev Henlein. Kakšnih incidentov nikjer ni bilo.

Pred Hitlerjevim obiskom v Rimu

München, 1. maja. AA. (Stefani). Kakor vse nemško časopise, tako tudi "Frankische Zeitung" zelo obširno piše o velikih pripravah za Hitlerjev prihod v Italijo. List piše tudi o vojaškem delu teh svečanosti in se zelo pohvalno izraža o razvoju italijanske oborožene sile, za katero pravi, da se tako po materialni opremljenosti, kakor tudi po vojaškem duhu, ki v njej vlada, nahaja na zavidljivi višini. List piše dalje, da nemška in italijanska oborožena sila predstavlja močan branik pred azijsko rdečo nevarnostjo.

teljske sile — je dejal dr. Göbbels — iz globine nemškega naroda in jih stavljamo v službo tega naroda. Dr. Göbbels je govoril dalje tudi o pomenu radija ter poudaril ob tej priliki posebno dejstvo, da se je število nemških radioposlušalcev ogromno povečalo v zadnjih letih. Prav tako pa se je silno pomnožil tudi obisk v gledališčih, pri kinopredstavitvah in v muzejih. Slavnostni seji kulturne zbornice so prisostvovali poleg vodje nemškega rajha Hitlerja tudi vsi nemški ministri in številne ugledne osebnosti nemškega književnega, umetniškega in znanstvenega sveta, kakor tudi člani diplomatskega zbora na čelu s papežkim nuncijem.

Višek današnjih svečanosti so bile manifestacije v Lustgarten. Stotisoče Nemcev se je udeležilo teh manifestacij, ko so postavljali mlaje, ki so jih prinesli iz Avstrije. Slavnosti se je udeležil tudi namestnik za Avstrijo dr. Seyas Inquart, poleg njega pa tudi berlinski župan dr. Lipper in posebno zastopstvo delavcev iz Avstrije. V govoru, ki ga je imel ob tej priliki namestnik za Avstrijo dr. Seyas Inquart je poudaril, da mlaji, ki so ga prinesli iz Avstrije, simbolizira nemško edinstvo. Lustgarten je bil ves okrašen z zastavami. Dr. Ley je nemškemu vodji Adolfu Hitlerju sporočil pozdrave nemških delavcev, nakar je spregovoril spet Hitler, ki je v svojem govoru med drugim poudaril, da je prvi maj dobil svoj pravi pomen šele tedaj, ko je narodni socializem omogočil novo Nemčijo. »S ponosom — je dejal Hitler — moremo gledati na zadnjih pet let. Mnogo jih je bilo, ki pred 5 leti niso verjeli v to, kar se je zgodilo, kar je ustvaril narodni socializem.« Hitler

„Bratska turško-grška zveza“ Po obisku v Grčiji prideta turška državnik na obisk v Belgrad

Atene, 1. maja. AA. (Atenska agencija). Predsednik turške vlade Dželal Bajar in turški zunanji minister Ruždž Aras sta s svojim spremstvom odpotovala ob 21 iz Aten. Na železniško postajo ju je spremljal predsednik grške vlade Metaxas z nekaterimi drugimi grškimi ministri. Tega slovesa se je udeležila tudi ogromna množica atenskega ljudstva. Ob 19 je Dželal Bajar sprejel v prostorih turškega poslanstva grške in tuje častnike ter jim podal izjavo, v kateri je izrazil svoje veliko navdušenje in hvaležnost nad prisrčnim sprejemom, ki ga je doživel v Atenah, poudaril pa še enkrat tudi pomen grško-turške zveze v okviru balkanskega sporazuma. Turška državnik se bosta dopoldne danes zadržala v Solunu, v hiši, ki jo je grška vlada stavila na razpolago turškim državnikom, kadar prihajajo sem. Iz Soluna se bosta Dželal Bajar in dr. Ruždž podala domov v Turčijo. Kmalu pa prideta oba turška državnik na obisk v Belgrad.

Turški predsednik vlade je sprejel grške in tuje častnike in jim je podal tole izjavo: Prišel sem v Grčijo, kakor znano, da podpisem s svojim tovarišem dr. Ruždž Arasom turško-grško pogodbo, ki pomeni okrepitev prijateljstva med Turčijo in Grčijo, pa tudi, da naredim obisk pri našem velikem prijatelju predsedniku grške vlade Metaxasu. Predvsem sem grškemu narodu prinesel prisrčen in bratski pozdrav vsega turškega naroda. Svoj obisk v prestolnici zavezniške države bom obrnil v vednem spominu. Ves čas svojega bivanja v zavezniški državi sem imel priliko videti brezhiben red in očitne znake vedno večjega blagostanja. Če bi hotel opisati vse to, kar sem videl na Grškem, bi hotel reči na kratko, da sem videl v njej veliko blagostanje. Nocoj zapuščam s tovarišem

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo oblačno vreme v vsej državi, le na vzhodu se bo nekoliko zjasnilo. V zapadnem delu bo padal po nekaterih krajih dež. Toplina se ne bo dosti spremenila.

Vesti iz Španije

Salamanca, 1. maja. AA. (DNB) Današnje uradno poročilo nacionalističnega poveljstva v Španiji pravi, da na nobenem bojišču ni bilo danes važnejših dogodkov. Na kastelskem bojišču slabo vreme onemogoča vsako vojskovanje. Na tem delu bojišča so republikanske čete s pomočjo tankov poskušale izvršiti dva protinapada, bile pa so obakrat odbite.

Salamanca, 1. maja. AA. (Havas) Uradno poročilo vrhovnega poveljstva pravi, da so velike vremenske neprilike onemogočile vsako nadaljevanje bojev v Španiji.

Burgos, 1. maja. AA. (Havas) Nacionalistična radio postaja je objavila dekret notranjega ministra, po katerem naj bi se drugi maj smatral in slavil kot praznik španske neodvisnosti.

Barcelona, 1. maja. AA. (Havas) Vojno ministertvo poroča: Na vzhodnem bojišču na odseku Valdekence je odbit sovražni napad na naše postojanke pri Ankubueru in Navaza. Nacionalistične čete še naprej pritiskajo na sovražnike v okolici Amfambre.

Vojno ministertvo poroča nadalje, da je sedem sovražnih letal priletelo z Malorce in bombardiralo okolico Barcelonete. Ta letala so vrgla nad 50 bomb. Dozdaj je znano, da je pri tem bombardiranju bilo ubitih okoli 50 ljudi.

Stare gosli vredne 2 in pol milijona so našli

Budimpešta, 1. maja. AA. (Pad) Našli so dragocene gosli, ki so bile v četrtlet ukradene poljskemu virtuozu Uminskemu. Dozdaj niso ugotovili, kdo je te gosli ukradel. Znano pa je, da jih je tat prodal za 40 pengov, v resnici pa so vredne 250.000 zlotov (2 in pol milijona din). Prodaj jih je nekemu krojaču, ki ni vedel, čigave so te gosli. Krojač je prosil nekega svojega tovariša, da te gosli oceni, ta pa je takoj obvestil policijo. Ko so umetniku na policijskem komisariatu izročili te slovite gosli, je od samega navdušenja, da jih je spet dobil nazaj, odigral navzočnim strahnikom Mendelsohnovo sonato, nato pa obljubil, da priredi še koncert, katerega čisti dobiček bo namenjen stražniškim vdovam.

je nato govoril o svojem blizajočem se obisku v Italiji ter poudaril, da je ta obisk ogromnega pomena, kakor je velikega pomena italijansko-nemško prijateljstvo in sodelovanje med tema dvema državama za ureditev evropskih razmer. Dalje je govoril tudi o nemški načrti gospodarski politiki. Na koncu svojega govora je dejal, da 70 milijonov Nemcev danes slavi svoj praznik, da je 70 milijonov Nemcev danes pripravljanih izvršiti nove naloge. Izrazil je tudi svoje odločno prepričanje, da bodo v nekaj letih rešena vsa vprašanja, ki dozdaj še čakajo rešitve.

Stotisoči navzočnih so priredili viharne manifestacije vodju nemškega rajha in državnemu kanclerju Hitlerju. Nato so vsi skupno zapeli »Deutschland über alles in nekaj drugih domoljubnih pesmi. Svečanosti se bodo nocoj nadaljevale z veličastno bakljado.

Prvi maj v Parizu

Pariz, 1. maja. AA. (Havas) Prvi maj so v Parizu proslavili na zelo dostojen način. Nikjer ni prišlo do kakšnih incidentov. Na Francoskem danes časopisi niso izšli, razen časopisa "Action Française". — V Domremyju so danes proslavili praznik Ivane od Jarcva. Proslave se je udeležila ogromna množica ljudstva. Prvikrat se je udeležila slaviti njen praznik v njenem rodnem mestu. — Častno predsedništvo nad današnjimi svečanostmi je prevzel francoski ministrični predsednik Daladier.

Ogromno italijansko letalo pri Neaplju treščilo na tla Polet 19 svatov iz Tirane v — smrt

Rim, 1. maja. AA. V popoldanskih urah se je v Rimu raznesla vest, da je v bližini Neaplja treščilo na tla ogromno potniško letalo tipa Savoia-Marchetti, ki je letelo iz Tirane v Albanijo v Rim čez Jadransko morje in Brindisi. Letalo je nosilo 19 potnikov, med njimi večje število odličnih osebnosti, ki so se udeležile poročnih svečanosti v Tirani. Ze v dopoldanskih urah se je širila vest, da o letalu, ki je dajate med vojnjo nad morjem redne znake o svojem gibanju, ni nič slišati. Letalske postaje so poizvedovale, a niso mogle ničesar doznati. Po Rimu se je razširila vest, da je letalo morda treščilo v morje in da so vsi potniki izgubljeni. Vse inozemske poročevalne agencije so oblegale letalsko ministertvo, a še proti popoldnevu niso mogli dobiti nobenih podrobnejših vesti, razen, da o letalu ni nič znanega, da ne vedo, kje se nahaja, da ga iščejo in da se boje, da se je s potniki ponesrečilo kje nad morjem. Toda kmalu je prišla pojasnitev. Letalo je

z nekoliko zamude redno preletelo Brindisi, toda iz neznanih vzrokov je pri Neaplju treščilo na tla in se razbilo. V letalu je bil tudi albanski poslanik v Rimu Jaler Vila, ki se je od poroke albanskega kralja vračal nazaj na svoje mesto. Albanski poslanik je mrtev. Albansko poslanstvo je bilo prvo, ki je razneslo vest o nesreči, kajti rimske oblasti so še vedno molčale in niso hotele dati nobenih pojasnil o nesreči, dostop do kraja nesreče pa je bil vojaško zavarovan. Albansko poslanstvo je uradno sporočilo tisku, da se je poslanik ponesrečil in da gre za letalo, ki je imelo prepeljati nazaj v Rim nekaj odličnih gostov albanskega kralja. Več albansko poslanstvo ni povedalo. Do pozne večerne ure italijansko letalsko ministertvo ni izdalo nobenih poročil. Tako v večernih urah še niso znane podrobnosti nesreče niti osebnosti, ki so pri tej priliki našle smrt. Uradnega poročila pričakujejo pozno ponoči ali v jutranjih urah ponedeljka.

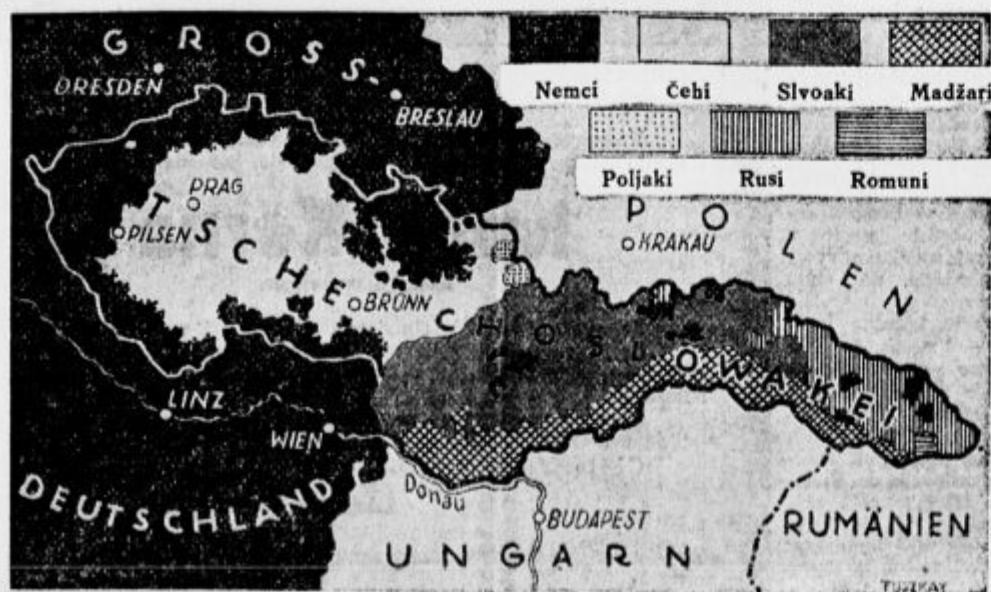
Majniške parade v Berlinu Hitler: V par letih so rešena vsa vprašanja

Berlin, 1. maja. AA. (DNB) Kakor prejšnja leta, odkar je prišel na oblast narodni socializem, so tudi letos v Nemčiji proslavili narodni praznik 1. maja zelo svečano. Tudi današnja proslava je bila v pravem pomenu besede praznik vsega nemškega naroda. Svečanosti so se začele z manifestacijami mladine na olimpijskem stadionu. Velikostnega defileja se je udeležilo okoli 150.000 mladih hitlerjancev. Pred zbrano mladino je prvi spregovoril vodja nemške mladine Baldur von Schirach. V svojem govoru je današnjo mladinsko manifestacijo imenoval »največjo manifestacijo mladine, kar jih je do zdaj bilo. Mladini je in bodoči vlogi. 150.000 nemških mladeničev in naj poslušajo svojega Führerja. Za njim je govoril

nemški propagandni minister dr. Göbbels o nalogah mladine, o njeni vzgoji in o njeni današnji in bodoči vlogi. 150.000 nemških mladeničev in mladenk je navdušeno vzklikalo vodju nemškega rajha Hitlerju, ki je na tej veličastni manifestaciji tudi imel večji govor, v katerem je med drugim dejal: Ne pozabite, da ste vi Velika Nemčija in da vi ustvarjate nemško bodočnost. Svečanosti se so nadaljevale s slavnostno sejo kulturne zbornice nemškega rajha. Ta seja je bila v veliki operi.

Nemški minister dr. Göbbels je tu govoril o pomenu nemškega filma, nemškega gledališča in nemške književnosti, kakor tudi o splošni kulturni politiki Nemčije: »Mi črpamo svoje stvari-

Nemški prikaz o narodnostih v češkoslovaški republiki



Celjski kulturni teden odprt

Celje, 1. maja.

Niš se ni zgodilo posebnega v dneh priprave za Celjski kulturni teden. Tako je vsaj izgledalo. Toda pripravljali odbor je delal z vnujo, delal je tako, kakor delajo slovenski umetniki, skrito in brez reklame, v neplačanem znoju in trudu. Le tu pa tam je bilo opaziti kak skromen letak z napisom Celjski kulturni teden, skromne vrstice v naših časopisih, in v par trgovinah so izložbe kazale zgodovinske slike in predmete, ki naj ljudstvo opominjajo na dni, ko se bo Celje pokazalo pred svetom kot mesto, kjer niso zamrli znaki kulture in slovenstva. Precej je poteklo že časa od takrat, ko so korakale po ulicah Claudie Cele rimske legije, precej časa pa smo tudi Slovenci gospodarji tega dela, ki je zavzelo vidno mesto v predlovanjski zgodovini. In marsikaj se je že zgodilo v tem času. Na strmeh brbu gospodujejo razvaline starega gradu, ki nam pričajo o slavni preteklosti. Pa tudi v mestu samem so številni spomeniki, ki nemo strme v nebo in čakajo, da bo Celje še doživljalo slavne dni, tako slavne, kot so bili nekoč.

Celje, naravno središče Slovenije, je kazalo vedno narodno slovensko plat, pa čeprav so se bohotili v nedavnih dneh tod še tuji gospodarji, ki jim je bilo slovenstvo trn v peti. Res da je Celje klonilo, ker je moralo skriti svoj pravi obraz, ko pa je bila prišla svetovna vojna, so pokazali tudi Celjani, kje jim je mesto, in ko je mesto zadihalo svobodno v mladi Jugoslaviji, je odkrilo svoje pravo lice, namreč slovensko in slovansko. Toda kaj bi govorili in premišljevali? Danes so se pričeli dnevi kulturnega tedna, danes so prispeli v Celje gostje in sami naj sodijo. Ogleдали so si razstavo celjskega tiska, celjskih kulturnih del minulosti in sedanjosti. V teh dneh bodo poslušali naše literate in potem naj premišljevali njih besede, stremiljenja in hotenja, premišljevali naj o življenju v mestu in bližnji okolici, in trdno smo prepričani, da nas bodo sodili pravilno. Prepričani smo, da bodo znali ceniti delo in požrtvovalnost naših kulturnih delavcev, ki so za svoje delo tolikokrat neplačani in ostanejo tudi v velikih službah brez slovesa. Je pač to naša narodna tradicija iz davnih dob, je pa tudi z druge strani porok, da smo na pravi poti, ki vodi vedno le lepši in boljši bodočnosti nasproti.

Župan g. Mihelič odprl CKT

Trg Kralja Aleksandra je bil danes dopoldne še posebno živahen. Velika množica občinstva je čakala otvoritve CKT, ki je bila danes ob pol 11. dopoldne v mali dvorani Uniona. Celjski župan in predsednik CKT, g. Alojzij Mihelič, je pozdravil g. bana dr. Marka Natlačenca, zastopnika ljubljanskega župana g. Silvo Kranjca, mariborskega podžupana Zebota, ptujskega župana g. dr. Alojzija Remea, upravitelja Narodne galerije g. Zormana iz Ljubljane, zastopnika Prosvetne zveze gosp. M. Kranjca, okrajnega načelnika g. dr. Zobe, g. opata Juraka, predstojnika mestne policije g. Törnerja, predsednika upravnega sodišča g. Likarja, predsednika okrajnega sodišča g. Vidoviča, poveljnika polkovnika g. Milkoviča in Defarja, vse literate, umetnike, zastopnike in predstavnike celjskih kulturnih in nacionalnih društev in vse navzoče občinstvo. Nato je g. župan prečital brzojavne čestitke in pozdrave k CKT ministra prosvete g. Magaraševiča, načelnika prosvetnega oddelka banske uprave g. dr. Sušnika, Otona Župančiča in Zveze kulturnih društev v Ljubljani.

Notranji minister dr. Anton Korošec je poslal naslednjo brzojavko: Ker sem zadržan, se ne morem udeležiti otvoritve CKT. Pozdravljam to važno in pomembno prireditev in ji želim najboljši uspeh. Dr. Korošec.

Nato je g. župan prečital vdanostne brzojavke, ki so bile poslale Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, ministrskemu predsedniku g. dr. Stojadinoviču, prosvetnemu ministru dr. Magaraševiču, notranjemu ministru dr. Antonu Korošcu in ministru dr. Kreku. Celjski oktet je zapel državno himno Pravde Bog, nakar je izpregovoril g. župan Alojzij Mihelič:

Naše lepo razvijaloče se mesto Celje je bilo že davno samemu sebi in slovenskemu ljudstvu dolžno, da po vzoru obeh večjih dveh prijateljskih tekmečih, mesta Ljubljane in Maribora, priredi CKT. Ta prireditev je bila odkritosrčna želja vseh se je danes pred našimi očmi izpolnila v lepo de- za slovensko kulturo vnetih Celjancov. Iskrena želja janje. Prirediti svoj kulturni teden, je bilo naše mesto dolžno posebno iz dveh razlogov: Najprej naj CKT pokaže, da se njegovo mesto res zdravo in zadovoljivo razvija, ker po svoji vnani rasti ne pozabi na svoj notranji kras, na slovensko kulturo. Našemu Celju niso neznane lepe umetnosti in niso mu tuja kulturna dela slovenskega naroda. To se je videlo v vseh pripravah in deli za CKT. Uho in oko, srce in razum, vse se bo v enem ali drugem pogledu moglo zanimati za naše kulturno stremiljenje. Drugič pa je tudi CKT, kakor vsak tak kulturni teden, nekak slovesen izraz in dokaz odgovornosti, ki jo čutijo naši kulturni delavci pri vsem svojem udeleževanju in ustvarjanju. Kulturni delavci, katerekoli vrste so v pogledu skupne prosvete in blaginje odgovorni svojemu ljudstvu.

Dramsko gledališče bodo prezidali

V ljubljanskem dramskem gledališču so že dolgo časa občutili potrebo, da se to gledališče razširi, posebno ker je odrišče pretesno. Nujno potrebno je popraviti oder. Treba je zlasti zgraditi krožni oder, kakor ga ima že operno gledališče. Sedaj je sestavljen načrt, da se najprej odstranijo dosedajni garderobni prostori ter da se proti Igriški ulici, kjer ima dramsko gledališče dovolj prostora, zgradi stranski prizidek, v katerem bo dovolj prostora za pisarne in za garderobe. V drami bo moral biti zgrajen nov oder na kolesih, ki bo omogočal hitrejšo izmenjavo scenarij. S temi načrti se bavi že dalj časa tehnični oddelek banske uprave, zlasti tehnični upravitelj gledališča ing. Culk. Svoči je bil ogled dramskega gledališča pod vodstvom načelnika tehničnega oddelka banske uprave ing. Skaberneta. G. ban je temu načrtu za razširitev gledališča zelo naklonjen, vendar pa je še vprašanje, od kod bodo sredstva za razširitev gledališča: ta sredstva pa bodo vsebovala najmanj milijon dinarjev stroškov. Idealno pa bi bilo tudi, da bi se ljubljansko dramsko gledališče, ki je res premajhno, povečalo še na drugo stran, to je proti Gradščini. Upati pa je, da se bo načrt za razširitev dramskega gledališča vsaj delno v kratkem uresničil.

Belgrad, 1. maja. m. Jutri zvečer bo ob 20.30 v cerkvi Kristusa kralja koncert cerkvene glasbe. Na koncertu bo poleg cerkvenega zbora in solistov nastopili tudi pevski zbor Prosvetnega društva. Cisti dobiček je namenjen za nabavo nove monsternice.

Naše prebujeno slovensko ljudstvo je danes lažno in željno umetniških vrednot in dobrin, ki naj mu pomagajo zgraditi novo skupnost. Kulturni teden naj nam razodene, kako naši kulturni delavci čutijo, žive in delajo za svoje ljudstvo in kako mu tolažijo na svoj način njegovo usodo. Bog daj, da bi se po tem kulturnem tednu še bolj utrdile vezi med našimi kulturnimi delavci in našim ljudstvom. Ponovno vas pozdravljam, g. ban, ki ste nas počastili s svojim obiskom, ponovno pozdravljam vas vse, kakor tudi vse goste, ki bodo še obiskali naš CKT. Prijetna dolžnost mi pa je tudi, da se zahvalim celotnemu odboru in vsem delavcem, ki so s svojim požrtvovalnim delom pripomogli k prireditvi našega kulturnega tedna. Otvarjam kot župan mesta Celja in kot predsednik odbora Celjski kulturni teden z iskrenimi željami, da bi dosegel popoln uspeh na vsestranskem kulturnem polju.

Nato je Celjski oktet zapel pod vodstvom dirigenta g. Cererija dve dr. Schwabovi: »Slanica« in »Večer na morju«.

G. ban si je nato z odličniki ogledal likovno razstavo in razstavo tiska. O teh bomo izpregovorili drugič.

Po ljubljanskih cestah

Med najtežjimi vprašanji ljubljanskega mesta so ceste in zato čujemo tudi največ pritožb zaradi blata in prahu. Toda ta nezadovoljnost je samo sezonska ter se ponavlja vsako zimo in vsako leto, odkar pomnimo. Srečne so bile prejšnje občinske uprave, ki so dobile v roke težke milijone kaldrmanskega fonda. Namenjen je dovoznim cestam k carinarnici. Ta pojem je pa mogoče razširiti po znanem pregovoru, da »vsaka stezica pripelje te v Rim«. Tako so prejšnje uprave ljubljanske mestne občine iz tega fonda sezidale veliko carinarnico in tlakovale njeno obsežno dvorišče ter postavile tudi stanovanjsko kolonijo za carinske uslužbence. Nadalje so bile tlakovane Vilharjeva, Šmartinska, Masarykova, Bleiweisova, Miklošičeva, Resljeva, Gosposvetska in Celovška cesta tja do mestne meje. Ker je vse to veljalo okrog 25 milj., je bil kaldrminski fond znatno premajhen in je bilo treba najeti še 13 milj. posojila, ki se sedaj odplačuje iz dohodkov kaldrmanskega fonda z anuiteto čez 1 milj. din. Toda prišli so časi gospodarske krize, ko so carinski dohodki jeli padati in padati. Sicer dohodki iz carin epet polagoma rastejo, vendar bomo pa morali še čakati, da odplačamo z njimi vse dolg, šele nato se bomo spet lahko poslužili tega vira dohodkov za ureditev lahkih cest.

Poleg te hude zapreke pa ovira ureditev ljubljanskih cest tudi še dejstvo, da smo pred inkorporacijo imeli le okrog 266 km cest, dotičim jih ima sedanja uprava 407 km. Z inkorporacijo okolinskih občin je sedanja občinska uprava prevzela tudi 141 kilometrov cest, ki je bilo med njimi še precej cest drugega reda. Za te ceste bivša občinska uprava ni skrbela, ker so morali za te ceste skrbeti zasebniki, a nekaj cest je tudi državnih, za katere ni dolžna kerkbeti občina navzlic temu pa lete očitki zaradi njih tudi na občinsko upravo. Če bi torej Ljubljana hotela urediti ali modernizirati svoje ceste, bi morala dvigniti proračun in e tem tudi davščine. Ker zaradi preobremenitve svojih občanov z davščinami nikakor ne more zvišati proračuna, bomo morali še čakati, dokler se ne zvišajo dohodki iz carin in se sploh zboljšajo gospodarske razmere našega mesta.

Navzlic vsem tem odločujočim razlogom pa sedanja uprava prav mnogo stori za zboljšanje cest ter za pripravo novih del, ki jih zahteva nagla rast Velike Ljubljane. Dogovorno s sosednimi občinami in bansko upravo pridno pripravljajo regula-

Občni zbor Avale

Belgrad, 30. aprila. m. Danes je bila 9. redna skupščina delničarjev agencije »Avala« v prostori njihove agencije v Frankopanovi ulici. Skupščini je začet predsednik upravnega odbora Stjepo Kobasica in pozdravil gg. delničarje. Nato je skupščina izkazala čast pokojnemu Mahmudu Behmenu, odvetniku in ravnatelju sarajevske »Pravde« in članu nadzornega odbora. Nato so prečitali poročila upravnega in nadzornega odbora, ki so jih po krajši debati sprejeli. Potem so soglasno dali razrešnico upravnemu in nadzornemu odboru. Skupščina je s soglasno izvolitvijo izpolnila dve izpraznjeni mesti v nadzornem odboru in izvolila za člane Vasilija Liča, šefa računovodstva, pri predsedstvu ministrskega sveta in odvetnika dr. Danila Gregorčiča.

Za predsednika upravnega odbora pa je bil ponovno izvoljen g. Kobasica, za predsednika nadzornega odbora pa senator g. Franc Smodej.

Seja zavarovalnega sveta

Belgrad, 30. aprila. m. Dne 29. in 30. aprila je bila v ministrstvu za trgovino in industrijo druga seja zavarovalnega sveta. Na tej seji sta sodelovala tudi člana sveta dr. Josip Dermastin in Ivo Laš iz Ljubljane. Na dnevnem redu je bilo več važnih vprašanj, med njimi tudi sprejem pravilnikov k uredbi o nadzorstvu nad zasebnimi zavarovalnimi podjetji. Sprejetih je bilo več pravilnikov. Najvažnejši pravilnik o samopomoči pride na dnevni red prihodnje seje, ki bo sredi maja. Do sedaj so bili sprejeti sledeči pravilniki: pravilnik o pooblaščenih aktuarjih, pravilnik o registru matematičnih rezerv, pravilnik o bilansiranju vrednostnih papirjev in pravilnik o podatkah, katere mora predložiti zavarovalno podjetje za podelitev koncesije.

Gledališča in kinematografi v Sloveniji

Po ugotovitvah prosvetnega oddelka banske uprave imamo v Sloveniji sedaj 9 stalnih gledališč, to je takih, ki redno ekrbe za program. Naša prosvetna društva, ki od časa do časa uprizore kakšno igro, to seveda niso všteta. Troje gledališč je v Sloveniji, ki so etalna in vzdrževana od države. To so Narodno gledališče v Ljubljani-drama, Narodno gledališče v Ljubljani-opera in Narodno gledališče v Mariboru. Ljubljanska drama ima 596 sedežev ter prodaja povprečno 67.000 vstopnic. V letu 1936-37 je gledališče uprizorilo 1 klasično in 27 drugih dramskih iger, skupno pa je bilo vseh predstav 220. Drama zaposluje 20 moških in 11 ženskih umetnikov. Ljubljanska opera ima 789 sedežev ter je lani prodala nekaj nad 100.000 vstopnic. Uprizorila je 29 oper, 9 operet in 1 balet. Vseh predstav pa je bilo 231. Zaposluje 68 moških in 37 ženskih umetnikov, v to število so všteti solisti, zboristi, člani orkestra in plesalci. Narodno gledališče v Mariboru ima 590 sedežev ter je lani prodalo 59.000 vstopnic. Uprizorilo je 1 opero, 8 operet, 3 klasične in 11 drugih dramskih iger e skupno 179 predstav. Mariborsko gledališče zaposluje 15 moških in 9 ženskih umetnikov.

Masonske lože

Belgrad, 1. maja. m. V veliki masonski židovski loži »Bene Berite« kraljevine Jugoslavije so bile volitve predsedništva. Za predsednika židovske masonske lože »Srbija« v Belgradu je bil izvoljen Aron Alkalaj, generalni tajnik državne bi-potekarne banke. Za predsednika lože »Zagreb« v Zagrebu je bil izvoljen tamkajšnji odvetnik dr. Oskar Spiegel, za predsednika lože »Sarajevo« v Sarajevu pa dr. Vito Kajon, ravnatelj mestne hranilnice v Sarajevu.

Železniška nezgoda v Litiji

Litija, 1. maja.

Danes zjutraj ob tričetrt na 7 se je zgodila na litijski postaji prometna nesreča. Skozi postajo je vozil tovorni vlak št. 471, ko se je iztiril vagon. Vlak je v polnem diru — 30 do 40 km na uro — vlekel iztirjen vagon za seboj. Vlekel ga je približno 1 km daleč. Vagon je bil skoraj popolnoma razbit. Človeških žrtev ni bilo. Nezgode je bila kriva megla. Dopoldne je bila progla deloma zaprta in so vlaki vozili samo po enem tiru. Vlak je namreč hudo razril progno in razdelal celo mostiček. Na vlaku nihče ni zapazil nezgode in se je vlak ustavil šele na povelje prometnika.

cijski program in ustvarja osnovo za ureditev celotnega mestnega ozemlja in tudi sosedne okolice po načelih sodobnega urbanizma. Ti načrti segajo prav daleč, saj se lahko spomnimo, da so arhitekti svetovali zidanje nove velike bolnišnice nad Trato nad Dravljami, pod Šmarno goro in na Posavju. Pri teh načrtih sodeluje z vso ljubeznijo do rodnega mesta naš neprecenljivi mojster Plečnik, ki nam je idealno uredil predvsem Svetokriški okraj ter nas vedno znova preseneča z lepšimi osnutki za ureditev mesta in tudi njegove zelene okolice.

Regulacija Ilirske ulice in njenega podaljška na Vidovdanksko cesto je že gotova. Za vse mora izdati mestna občina okrog 450.000 din, kar pa rada stori, ker bo z novo zvezo razbremenjena tesna in nevarna Šempetrška cesta.

Na novo odprta Kersnikova ulica zveže Gosposvelko cesto, Dvorakovo ulico ter Tyrševovo cesto, da skrajšašamo pot na kolodvor. Treba se je še pogoditi z nekim sosedom, vendar je upanje, da bo tudi ta ovira sporazumno odstranjena.

Mesto se že dalj časa pogaja tudi z uršulinskim samostanom zaradi pridobitve za podaljšek Šubičeve ulice potrebnege sveta. Šubičeva ulica bo podaljšana prav do Šelenburgove ulice in Kongresnega trga ter bo zvezala Tivolski park z Zvezdo, zato pa tudi prav znatno razbremenila Prešernovo ulico in Aleksandrovo cesto. Ko dobimo še kratotni Južni trg med Šelenburgovo, Prešernovo in Wolfovo ulico ter Kongresnim trgom, bo podaljšana tudi Knafljeva ulica čez ta trg, ki postane nad vse reprezentativno oserje mesta, da tako dobimo novo zvezo Marijinega trga s Šelenburgovo in Knafljevo ulico, Bleiweisovo cesto in Tivolijem. Ta zares paradižni trg, ki naj bi bil okrog in okrog obdan z arkadami in enotnimi fasadami, je popolnoma sklenjena stvar ter laestnihi poslopji in dvorišč takoj prično z zidanjem novih poslopji in ureditvijo novih front. Lastniki velikega načrta gotovo ne bodo zavlačevali, ker to zahteva povečana in tudi podvojena rentabilneta njih posestev, ker hiše dobe še drugo fronto na zelo frekventirani in velikim prireditvam namenjeni trg, ki bo pa tudi miren, ker na njem ne bo voznega prometa. Gotovo se bodo na tem trgu osredotočile predvsem kavarnar in druga gostinska podjetja, kakor sedaj be-neške prokuracije privlačijo mirnega oddiha željne goste. O drugih cestah spregovorimo prihodnjč.

Mestno gledališče v Celju, v katerem po večini gostuje ljubljansko gledališče, ima 427 sedežev ter je lani prodalo 6000 vstopnic. Mestno gledališče v Ptuj, v katerem po večini gostuje mariborsko gledališče, ima 296 sedežev ter je lani prodalo okoli 20.000 vstopnic. Poleg tega imamo še Narodno čitalnico v Kranju, Rokodelski oder v Ljubljani, Šentjakobsko gledališče v Ljubljani in Ljudski oder v Trbovljah. Skupno imamo torej tri državna in šest diletantskih gledališč v Sloveniji. Skupno število vseh sedežev je 3900. Število lani prodanih vstopnic je bilo 275.000. Lani je bilo v Sloveniji uprizorjenih skupno 24 oper, 21 operet, 1 balet, 5 klasičnih in 92 drugih dramskih prireditev. Vseh predstav pa je bilo 748. Vseh poklicnih gledaliških umetnikov je v Sloveniji 103 moški in 57 žensk.

V Sloveniji imamo trenutno 53 kinematografov, od teh sta dva nema in 51 zvočnih. Stalnih kinematografov je 38, sezonskih pa 15. Lani je bilo povprečno 298 tedenskih predstav, letno pa 11.920. Vseh obiskovalcev je bilo lani v kinematografih v Sloveniji 1.560.000.

Mednarodna obrtniška razstava v Berlinu

Kakor smo že poročali, se vrši od 28. maja do 10. julija t. l. v Berlinu Mednarodna obrtniška razstava. Po pripravah sodeč bo to ena največjih razstav te vrste, zlasti ker se je bodo udeležile ne samo skoraj vse evropske, temveč tudi nekatere prekomorske države. Tudi Jugoslavija je prijavila svojo udeležbo. Priprave se vršijo s strani naših obrtniških zbornic in zbornic z obrtnimi odseki od meseca januarja dalje ter je koncentrirano glavno delo v rokah belgrajske in zagrebške komore ter

† Dr. Boris Krištof

Novo Celje, 1. maja.

Danes ob 11 dopoldne je umrl za pljučnico vršilec dolžnosti ravnatelja tukajšnjega Zavoda za duševne bolnike dr. Boris Krištof. Slovenska psihiatrična znanost je s smrtjo tega mladega in mnogo obetajočega zdravnika dobila hud udarec. Pokojni zdravnik se je rodil leta 1904 v Ljubljani. Gimnazijo je študiral v Ljubljani na Poljanah, prva leta medicine na ljubljanski medicinski fakulteti, klinične študije pa je dovršil v Innsbrucku. Dalj časa je služboval v Ljubljani na kirurškem oddelku. Leta 1934 je bil prestavljen v bolnišnico za duševne bolezni v Novo Celje. Izkazal se je s prirojeno inteligentno in marljivostjo pri delu, tako da je bil februarja lanskega leta imenovan za vršilca dolžnosti upravnika te bolnišnice.

Bil je prav pred tem, da napravi specialistični izpit in da spopolni vrzel v slovenski psihiatrijski stroki. Zapušta svojo mlado ženo in štiletno hčerko.

O pokojniku je znano, da je bil do skrajnosti korekten in pošten človek ter da je sam sebe vsega posvetil svojemu poklicu. Njegovo truplo bodo prepeljali v Ljubljano, kjer bo pokopano. Pokojniku naj sveti večna luč! Zaljučnim naše iskreno sožalje!

Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani.

Prostor, ki je na berlinski razstavi določen za Jugoslavijo, je eden največjih in tudi najobsežnejših (meri okrog 500 m²), s čimer je dana jugoslovanskemu obrtništvu možnost, da se uveljavi čim uspešneje.

Slovensko obrtništvo ni imelo zadostnega časa, da bi se pripravilo za razstavo tako, kakor bi želelo in moglo, ker smo dobili končne dispozicije o našem razstavnem prostoru šele v drugi polovici meseca februarja in se je moglo šele takrat pristopiti k detajlnim načrtom za posamezne razstavne predmete in k njihovi izvršitvi. Naši obrtniki pa so kljub izredno kratkemu času vendarle izvršili svojo nalogo. Te dni že dohajajo posamezna mojstrska dela v Zbornico TOI v Ljubljani, kjer se zbirajo, urejujejo ter bodo v torek s posebno skupno pošiljko odpremljena v Zagreb, od tam pa z razstavnimi predmeti ostalega jugoslovanskega obrtnišva skupno v Berlin. Ljubljanska, zagrebška in belgrajska zbornica bodo poslane na razstavo svoje strokovnjake, ki bodo v zadnjih desetih dneh pred otvoritvijo razstave izvršili vsa potrebna dela na razstavnem prostoru.

S priznanjem je treba ugotoviti, da so naša merodajna oblastva in korporacije pokazale v okviru svojih možnosti polno razumevanje za to vele-prireditev, na kateri naj se uveljavi sloves našega obrtniškega dela, kar je tudi velikega pomena v narodnem in gospodarskem pogledu. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je določila za enkrat prispevek 50.000 din, kralj. banska uprava dravske banovine v Ljubljani 30.000 din, prav tako se pričakuje znatna podpora tudi od strani ljubljanske občine in celo od mestne občine celjske. Nadejamo se, da bo temu zgledu sledila tudi mariborska občina. Gospod minister za trgovino in industrijo, ki je v častnem predsedstvu Mednarodne obrtniške razstave, je po informacijah, ki smo jih prejeli, za kritje stroškov jugoslovanske razstave določil znesek 500.000 din.

Ljubljanska kronika

Prvi maj v Ljubljani. Ni vesela letošnja pomlad in prvi maj je prišel v Ljubljano z ožonostjo. Ljudje prvega maja hodijo v plaščih in suknjah. Pa to niso samo tisti zmurnjeni, ki se pri prvi eapiti prehlade, temveč prav vsi, ki niso danes ostali doma. Po ljubljanskih cerkvah si mogli danes opaziti, da so bili prav vsi moški verniki v suknjah in plaščih in eveda so bile tudi ženske dobro ogrnjene. — Krščansko delavstvo je danes na lep, dostojen in manifestativen način proslavilo prvi maj. Stara tradicija še vedno drži in zato se je davi zbralo na Rožniku vse polno krščanskega delavstva. Ob 6 zjutraj je daroval sv. mašo p. Blaž, ob 9 pa p. Martin. Krščansko delavstvo je pri službah božjih sodelovalo z ljudskim petjem. Prav delavski praznik prvega maja je pokazal, kako močna je krščanska zavest med ljubljanskim delavstvom. — Ljubljanski tramvajski uslužbenec pred leti sicer niso delali na dan prvega maja, vendar pa so se tudi danes med svojim težkim delom spomnili na prvi maj. Sleherni tramvajski voz je bil okrašen z zelenim bukovim listjem. Praznik dela ni za to, da mora delo počivati, temveč za to, da se delo proslavi in da delavci izkažejo delu slavo, delu čast. V tem znamenju je prvi maj potekel v Ljubljani.

Umril je v Novem Udmatu naš dolgoletni naročnik, železniški vpokojenec g. Jožef Keriš. Pokopali ga bodo v torek ob 3 popoldne. Naj v miru počiva! Zaljučnim naše iskreno sožalje!

Danes je odprla veletrgovino z južnim in domačim sadjem ter zelenjavo g. Marija Stele, ki ima svoj lokal v knezoškofijski palači, vhod s Pogačarjevega trga. Opozarjamo na današnji in-serat.



Vsemogočni je poklical k Sebi v večno življenje po večno plačilo našega ljubega očeta, starega očeta, gospoda

Ivana Kerna

šolskega upravitelja.

Zapustil nas je v 83. letu starosti v nedeljo, 1. maja ob 1 zjutraj. Dragega pokojnika epremimo na zadnji poti v torek, dne 3. maja ob 4 popoldne iz hiše žalosti na Vrazovem trgu 2 na okoliško pokopališče.

Sv. maša zadržana se bo darovala v sredo ob 7 zjutraj v opatijski cerkvi sv. Danijela.

Celje, dne 1. maja 1938.

Zaljučni sin Štefan in ostalo sorodstvo.

Prepovedano kopanje.

L. 1845 je bilo v Bostonu, Mass., postavno prepovedano jemati doma kopeli, če ni tega kak zdravnik predpisal. Dandanes je v Ameriki 18.500.000 kopalnih banj, ali 95 odstotkov izmed vseh drugih na svetu.

Umrljivost v Londonu — Zaradi pogoste megle v Londonu je ondi umrljivost ljudi najmanjša na vsem svetu.

Davek na kopalne kadi. V državi Virginia je bila evojčasno postava, da se je moralo plačevati 30 dolarjev letnega davka od vsake kopalne kadi v hiši.

Prijatelj ciga. Pok. ameriški znanstvenik dr. Steinmetz je bil tako velik prijatelj tobaka, da je kadil cigaro celo med kopanjem.

Kače. Na svetu je okrog 2400 vrst različnih kač.

Primorske vesti

„Mesečnik svetogorskega svetišča“

Pod tem naslovom je izšla prva številka slovenskega mesečnika, ki ga izdajajo očetje na Sveti gori pri Gorici. Odgovorni urednik je o. Guglielmo Endrizzi. Sodelujejo pa slovenski duhovniki, ki so prispevali več člankov. Novi mesečnik se tiska v tiskarni Lucchesija (Lukčiča) v Gorici. List je izšel na 4 straneh časopisne oblike. Uvodnik razmotriva o vprašanju: »Kaj hoče biti svetogorski zvon, ki bo klical in vabil vse brate od blizu in daleč na božjo pot k svetogorski kraljici, kjer se bodo obhajale največje slovesnosti, kar jih je beležila zgodovina naše dežele. Skrbel bo, da se naše ljudstvo izkaže kot vreden naslednik tistega ljudstva, ki se je prvo odzvalo Marijinemu povabilu in ji na Skalnici postavilo lepo svetišče. Zato bo svojim bralcem razgrnil svetogorsko zgodovino od prvih začetkov do današnjega dne. Za tem je nekaj zanimivih člankov kratke vsebine, ki se nanašajo na verske praznike na Sveti gori ob priliki stoletnice prikazanja Matere božje na Sveti Gori. Na drugi strani lista je veliko napisanega tudi o nadškofu Margottiju ter o predstojniku oo. frančiškanov o. Leonardu Belloju.

Naraščaj duhovništva

Uradni škofijski list v Trstu »Bollettino« od 11. t. m. javlja, da je prejel v metropolitanski cerkvi v Gorici Sabb. »Sittentes« nomen omen 2. aprila višje duhovniške reder: šest bogoslovcev subdiakonov, eden diakonov, dva pa presbiterov. — Dobro znamenje je to, da narašča število mladih duhovnikov, med katerim je razmeram primerno lepo število Slovencev in Hrvatov. Zato je bilo med našim narodom na Jadranu dvojno velikonočno veselje, ker pristopajo v službo vinograde Gospodovega domači sinovi.

V sredini Istre, na gričku, ki dominira nad starodavnim gradom nekdanjih istrskih grofov, v Starem Pazinu — rojstnem mestu nadškofa Ujčiča, je imel na praznik Emavsa novo mašo g. Jože Pavličič. Kljub slabemu vremenu se je zbrala ogromna množica hrvaškega naroda z 40 dijakov in 10 bogoslovcev, da se naučijo redke slovesnosti. Materina beseda v govoru in pesmih je slavila po daljšem molku svoje veselo ženitovanje. Novomašnik je dovršil študije v nadškofijskem konviktu v Kopru, kjer se izobražuje večina naše istrske mladine.

Velikonočni ponedeljek — torej istega dne — pa so bile enake slovesnosti novomašništva med Slovenci na Vipavskem. V Logu je opravil prvo oltarno daritev g. Jože Petrič; v župniji Kamnje, v cerkvi svoje rojstne vasi, v Vrtovinu, pa g. Tone Satej, kar je »Slovenec« že sporočil. Tako so imeli naši rojaki Slovencev in Hrvatov v sosedni italijanski državi skupni dan neekaličnega veselja, kakor si tudi delijo žalostne dogodke. Življenje naroda je vedno podobno žitju posameznega človeka.

Glagoliški spomeniki

Zgodovinsko znamenita je župnija Kamnje zaradi nekdanje staroslovske glagoljske liturgije. Po sporočilu časopisov »Slovenski prijatelj« in »Slovenski glasnik« 1863. v Gorici je takratni dekan v Črničah poslal uredništvu sledeči glagoliški zapisek, izrekan iz glagoljskega misala:

»1583. misala Juna na 15. Pride k nam v Kamnane gospodin škof Vidamski i nas vižita ta isti dan na svetoga Vida; tako hoji, da mo Mašu hravski poem pred vsimi doktori i pred vsim pukom u crkvi S. Mihela v Kamenah. Ja pre Francoško V(alentij)ško škof je bil Janez Griman, ogledski patriarh s sedežem v Vidmu - Udine. Župnija je bila torej glagoljska.

Važno je, kje so zdaj glagoljske knjige te duhovnije, katerih je bilo gotovo več, vsaj brevir je bil tudi. Knjiga »Fontes historici liturgiae glagolitice romane« od »Staroslavenske akademije na Krku jih ne beleži. Misal je kasneje prešel najbrž v župnije Črniče, od koder je prišel spisek. Verjetno je, da je vse to zdaj v nadškofijskem arhivu v Vidmu. Naši gg. duhovniki na Gorškem imajo ugodno priložnost o tem se prepričati. Zgodovinar dekan Koblar je trdil večkrat, da je v videmskem arhivu za Slovence zelo dragoceni zgodovinskih virov, prepričal se je o tem osebo. Omenjeni zapisek v Kamnjah je raztolmačil prof. orientalskih jezikov v osrednjem semenišču v Gorici Štefan Kocijantič, slov. pisatelj, ki je umrl kot vodja bogoslovja l. 1883. Znal je temeljito mnogo jezikov, posebno specialist je bil v hebrejščini; ni bil doctor, pač pa doctus. V gorškem bogoslovju so se vzgojevali tudi oni za krško škofijo, kateri so potrebovali pouka o »glagolici«. Prof. Kocijantič je začel predavanje staroslovsčine l. 1861. in 1870. S tajnim odlokom takratne avstrijske vlade mu je bilo obkraj prepovedano, da je moral glagoljske lekcije opustiti, dasti je poučeval brezplačno. S solznimi očmi je pripovedoval bogoslovcom blagi monsignor: »Vse je jezike, kolikor jih znam, smem poučevati, le svoja prastara materina jezika ne!« — Od približno 1860. l. naprej je bila uradna Avstrija najhujša sovražnica »glagolice«; od l. 1880. dalje je pa to »vladarsko dolžnost« spolnoval tudi osebnost cesar Franc Jožef pri imenovanju novih škofov za Primorje, dokler ni zadel v škofu Mahniču na svoj — drugi »Sedan«. Dokazov za to ne manjka. I. G.

Nesreče z granatami

Iz Gorice nam pišejo, da se je na Kalvariji zopet pripetila smrtna nesreča, ki jo je povzročila eksplozija stare granate iz časov svetovne vojne. Tokrat je bil žrtev nesreče 43letni France Perin iz Podbrda. Granata ga je popolnoma razmesarila, tako da so ga komaj spoznali. Smrt je morala biti hipna. Kako je nesreča nastala, si ni mogoče predstavljati. Saj se je Perin že dolga leta pečal z nabiranjem starega orožja in razstreliv in je bil znan kot zelo previden mož, ki se je zavedal nevarnosti svojega nevarnega poklica. Verjetno se mu je granata po naključju izmuznila iz rok in pri padcu treščila ob skalo ter eksplodirala. Njegova smrt je povzročila po vsej okolici globoko žalovanje.

Iz Ajdovšine poročajo, da se je tamkaj pripetila podobna nesreča. Granata je hudo poškodovala 41 letnega Alojzija Godino, ki se bori s smrtjo.

Tudi iz Boveca poročajo o slični nesreči. Že 47letni Tone Kravc je hotel odpreti najdeno granato ter ji vzeti smodnik in medene dele. Granata pa je kar nenkrat počila in mu pri tej priči odtrgala nogo, a ga tudi sicer po vsem telesu hudo prizadela. Sedaj se v gorški bolnišnici bori s smrtjo in imajo zdravniki le malo upanja, da ga ohranijo pri življenju.

V Št. Petru pri Gorici je ogromna 10 in pol centimetrska granata usmrtila kmetkega fanta, 29 let staro Damjana Podberška, doma iz Vrtojbe. Uboga Damjana so orožniki našli mrtvega na belo soboto jutraj, ko so šli mimo skladišča, kjer je bila granata shranjena. Podberšek je brez dvoma hotel poneti granatni odvzeti smodnik, pa ga je pri tem doletela rana smrt. S preostalo družino imajo vsi ljudje veliko in iskreno sočutje.

Avto v prepad

Iz Kala pri Kanalu poročajo o grozni nesreči, ki se je pripetila na državni cesti. Po cesti je zelo hitro vozil tovorni avtomobil, katerega je vodil lastnik Gino Grašovin. Poleg voznika je sedel še njegov prijatelj Anton Žnidaršič. Na ostrem ovinku ceste voznik ni mogel voza pravočasno obrniti in se je zaletel čez ograjo ter se zvalil v globočino. Ljudje so hitro prihiteli na pomoč. Grašovina so pobrali že mrtvega, medtem ko je Žnidaršič ostal pri življenju ter odnesel le zlomljeno nogo ter nekaj lažjih prask po obrazu. Toda težko ga je bilo rešiti, ker ga je avto ujel pri

desni roki in je bilo treba ves voz premakniti, preden so ga mogli izvleči in mu rešiti življenje. Pogreb nesrečnega Grašovina je bil nad vse veličasten. Žnidaršič pa se nahaja v bolnišnici, kjer mu gre vidno na bolje.

Nereča pri delu

Miha Berlot, doma iz Kenala ob Soči, je vodil konjeko vprego. Pri tem je zadel ob kamen na cesti ter tako nesrečno telebnil po tleh, da je šel konj čez njega, na to pa še voz, ki je bil precej težko naložen. Berlot je dobil zelo hude poškodbe na glavi, notranje poškodbe, ki so povzročile notranje krvavitve, ter si je v rhu vsega še zlomil nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti najmanj dva meseca.

Drobne iz Julijske krajine

Na meji so prišli in zaprli 26letnega Friderika Orla, doma iz Zgonika pri Črnem vrhu. Pobegniti je hotel v Jugoslavijo.

Nevarno je padel s senika in si zdrobil lobjanjo, tako da je kmalu umrl, 50 let stari Ivan Černe, doma iz Št. Petra pri Gorici.

Po Gorškem je potovalo 100 članov Sadržarskega društva iz Slovenije. Obiskali so Brda in odpotovali dalje v Padovo.

Z zvonika se je skušal s vrhovi spustiti na tla Franc Žigon iz Komna. a je obvisel in nato padel 6 m globoko ter si zlomil nogo. Zdravi se v bolnišnici v Gorici.

Podestat Alfred Zannoni v Postojni je bil odstavljen in na njegovo mesto imenovan za podestata (župana) Giulio Luccardi.

Pri Repentaboru se je vnelo grmovje in je požar uničil kakih 30.000 kv. metrov goščave. Gasit so prišli gasilci iz Trsta.

Električno razsvetljavo so dobile vasi Šmarje, Brancia in Svina v rihemski občini.

Posestvo Andreja Kokošarja v Tolminu je zgorelo. Skodo so za enkrat cenili na 10.000 lir.

V tržaški pokrajini je razpisanih 83 učiteljskih mest, za katere pa še ni zadosti prisojcev.

Pri Sv. Križu pri Trstu so dobili poročilo iz Argentine, da je umrl tamkajšnji rojak 28letni Just Bogatec. Iz Francije pa je prišlo pismo, da je umrl šentpetrski rojak. Skoraj istočasno je prišla vest, da je v Skopju umrla v najlepših letih tudi šentpetrska rojakinja Sonja Sedmakova.

V Sežani je bila velika razstava plemenskih bikov alpskega plemena. Kmetom sta govorila pri tej priliki pokrajinski fašistični tajnik Grazioli in prefekt Rebus.

Koroške novice

Poziv k nemškemu narodnostnemu delu na Koroškem

Vodja narodnosocialističnega gibanja KdF (»Kraft durch Freude«) za Koroško dr. Franc Koschier je objavil proglas, v katerem poziva vse dosedanje nemške narodne delavce, zlasti pa učitelstvo, naj združijo svoja narodnostna prizadevanja v okvirju KdF, kjer bodo lahko smoteno gojili nemško narodno petje in narodne plesse, vzbujali zanimanje za narodne noče, stare običaje in ljudsko igranje.

Dosedanje delo v malih krožkih se mora iz oblikovati v široko gibanje. Nihče naj se tej lepi nalogi ne odtegne. Proglas končuje z ugotovitvijo, da je gojitev nemške narodnosti v obmejni Koroški za vsakega vrhovna nacionalna dolžnost.

Zamisel je sama na sebi gotovo prav lepa, samo če to gibanje ne bo v celoti prevzelo dedščine »Heimatbunde«, kar bi seveda ne bilo združljivo z narodnosocialističnim duhom. Saj narodni socializem raznarodovanje izrečno odklanja.

Zasluzeno priznanje

V Svetni vasi je zadnjih 12 let nepretrgoma županoval zavedni slovenski mož Valentin Šemec p. d. Pirman iz Svetne vasi, v občinskem odboru pa je sedel od celih 40 let. Na Koroškem je zavedni Slovencev pač redko usojeno tako dolgo trajno javno delovanje. Zato ta primer priča o velikih sposobnostih moža, pa tudi o njegovi splošni priljubljenosti.

Pred kratkim je bil v Svetni vasi imenovan nov župan Aleksander Schmitzer. Da bi se etaremu županu za njegovo dolgoletno in nesebično javno delovanje v občini primerno oddolžil, mu je novi občinski odbor s sedelovanjem gasileke godbe pridelal lepo podoknico. Pri tej priliki se je novi župan g. Schmitzer v toplem govoru zahvalil svojemu predniku za ves njegov trud, predsednik slovenske Zadrzne zveze in občinski odbornik Florijan Lapuš pa se je zahvalil v imenu

Slovencev, ki so imeli v začetnem možu v najtežjih dneh pravičnega zaščitnika in branitelja njihovih naravnih pravic.

★

Nova maša v Šent Janžu v Rožu. Dne 24. aprila je v Šent Janžu v Rožu pri svojo prvo sv. mašo tamonjši rojak dr. Janko Hörnböck, ki je svoje bogoslovne študije pred kratkim končal v Innsbrucku ter bil tam kaj posvečen v mašnika. Rojstna fara je novomašniku pridelala pristočno topel sprejem in iz nove maše napravila velik farni praznik, ki se ga je udeležil ves Rož. Na novi maši, kjer se je zbralo na tisoče Slovencev, je imel slavnostno pridigo novomašnikov stric č. g. svetnik Ivan Hörnböck, župnik v Meziški dolini. Krški škof je novomašnika imenoval za kaplana v Železni kapli, kjer ga čakajo lepe dušnopastirske naloge.

Župnik Štefan Bayer bolan. Bivši župnik v Logivsi pri Vrbi, ki je pred letom dni šel v zaslužni pokoj, je nevarno zbolel in ga priporočamo vsem sobratom kakor tudi vsemu slovenskemu ljudstvu v molitev.

Premestitev duhovnikov. Knezoškofijski ordinariat je dosedanjega kaplana v Pliberku g. Antona Nageleta premestil za kaplana v Bistrico ob Dravi. Na svojo župnijo se je po daljši odsotnosti zopet vrnil Ivan Sekol, župnik v Globasnici. Prav tako se je po daljši odsotnosti zopet vrnil na svoje službeno mesto v Hodišah tamonjši župnik Ivan Starc.

Slovenski voditeljski tečaj, ki bi se imel vršiti 8. maja v Celovcu, je preložen na jesen.

Premestitev učiteljev. Nadučitelj v Globasnici Luka Viternek je bil premješčen v istem svojstvu za nadučitelja v Tigerče (Tigirg). Nadučitelj v Medgorjah Jožef Holcer pa za nadučitelja v Doberlo vas.

Umrlí so: Dne 26. aprila so pokopali najstarejšega farana v Radičah Jakoba Hermana, po domače Horeja, ki je dosegel častljivo starost 91 let. Veliko je vedel pripovedovati iz časov svojih vojaških let, ki jih je preživel po Macedoniji in Albaniji. Bil je zvest prijatelj slovenske knjige in slovenskega časopisa, dolgo let pa tudi predsednik radiškega slovenskega prosvetnega društva.

V Pliberku je umrla ugledna katoliška in slovenska žena Marija Komar, mati Jožefa Komarja, ki župniku

Položnice

so priložene današnji celokupni poštni nakladi, da p. n. naročniki, ki jim s 1. majem poteka naročnina, isto pravočasno obnove in poravnajo tudi morebitne zaostanke.

pri sv. Juriju ob Vinogradih. Užaloščeni družini izrekamo naše sožalje.

Droblj. V Celovcu sta Pavel Oraš in Valter Roj z motornim kolesom povozila nekega vojaka, ki so ga hudo poškodovana prepeljali v bolnišnico.

Vso domačijo Jožefa Ibovnika po domače Bobeja v Galiciji je upepelil požar, ki je nenadoma izbruhnil v nedeljo, dne 24. aprila po službi božji. Zgorela je tudi vsa živina. Škoda je le delno pokrita z zavarovalnino.

Med Brdom in Dobrolami ob Baškem jezero je mladinski odsek narodnosocialistične stranke kupil večje zemljišče, ki ima 50 m obali. Zgradili bodo tamkaj mladinski dom, ki bo imel 100 postelj na razpolago. Zgradba bo stala 100.000 mark (podrugli milijon din), ki so že zbrane.

V Svetni vasi so ob velikonočnih praznikih revnejši občani od novih oblasti sprejemali razne podpore. Predvsem so bili obdarovani revni otroci.

V »Haus der Heimat« v Doberlivi vasi in v Žitari vasi so odprli otroške vrtnice, ki so že začeli poslovati.

Predstavniki inozemskih potovalnih pisarn v Sloveniji

Maribor, 1. maja.

V torek, dne 3. maja, so prične v Mariboru študijsko potovanje predstavnikov inozemskih potovalnih uradov po Sloveniji. To potovanje priredila Turjskoprometna zveza v Mariboru in Zveza za turški promet v Ljubljani. Ni treba posebej naglašati, kolikšnega pomena more postati za naš turški promet to potovanje. Obe zvezi sta angažirali predvsem predstavnike tistih potovalnih uradov, ki so bili z našimi kraji že do sedaj v zvezi ter se v njihovem področju ljudje posebej zanimajo za slovenske kraje. Svojo udeležbo je prijavilo 20 predstavnikov, in sicer eden iz Danske, 8 iz Nemčije (in bivše Avstrije), eden iz Grčije, trije iz Holandske, eden iz Italije, dva iz Švice, dva iz Češkoslovaške, 4 iz Madžarske in 7 predstavnikov jugoslovanskega »Putnikac« iz južnih naših pokrajin. Goste bodo vodili po Sloveniji zgodovinar prof. Franjo Baš, ravnatelj Turjskoprometne zveze v Mariboru, Josip Loos ter podravnatelj Aleksander Pfeifer in ravnatelj Zveze za turški promet v Ljubljani dr. Ciril Žižek.

Program tega potovanja je naslednji: V torek, 3. maja, zbiranje udeležencev v Mariboru, ogled mesta in njegovih zanimivosti. Zvečer priredi mesta občina gostom pozdravni večer. V sredo, 4. maja: Izlet na Pohorje, ogled hotelov in planinskih domov, sprehod do razglednika, obed, po obedu povratek v Maribor, ogled Mariborskega otoka ter izlet v okolico mesta, potem pa ogled mariborskih hotelov. Dne 5. maja: Odhod preko Št. Ilje, Čmureka. Gor. Radgone v Slatino Radenci, ogled kopališča, izlet v Slov. gorice: Ljutomer, Ormož, Ptuj. Ogled Ptuja, ob 18. odhod v Rogaško Slatino. Dne 6. maja: Ogled zdravilišča, potem odhod v Celje, kratek ogled mesta, odhod v Laško. Pregled kopališča in mesta, ob 16. odhod v Dobro, ogled kopališča. Dne 7. maja: Ob 8.30 odhod iz Dobrne skozi Savinjsko dolino v Gornji grad, po obedu odhod v Logarsko dolino, povratek skozi gornjo Savinjsko dolino, prenočevanje v Sv. Pavlu pri Preboldu. Dne 8. maja: Ob 8. odhod v Rimske Toplice, ogled kopališča, kopanje, ob 14. odhod: Zidani most, Mokronog, Šmarjetske Toplice, Novo mesto, Dolenjske Toplice. Dne 9. maja: Ob 9. odhod za Žužemberg, Višnja gora, Ljubljana. Ogled Ljubljane. Dne 10. maja: Ob 9. odhod iz Ljubljane v Kamnik, ogled mesta, ob 13. odhod v Kamniško Bistrico in Kranj, ogled mesta, izlet na Jezersko, ob 18. povratek v Kranj. Dne 11. maja: Ob 9. odhod iz Kranja v Radovljico, Bled. Ogled letovišča, popoldne izlet na Pokljuko, povratek na Bled. Dne 12. maja: Kratki izleti iz Bleda v okolico (Vintgar). Po obedu odhod v Bohinj. Dne 13. maja: Ob 9. odhod iz Bohinja za Bled—Jesenice, po obedu odhod v Kranjsko goro, ogled kraja in okolice. Dne 14. maja: Ob 9. odhod iz Kranjske gore v Rateče—Planico—Tamar. Po obedu povratek v Jesenice, kjer se zaključijo študijsko potovanje.

Udeleženci tega študijskega potovanja, ki jih bo vodilo skozi najlepše in za turški promet najbolj urejene kraje Slovenije, se bodo vozili z luksuznim avtomarom mariborske mestne občine.

„Slovenčeva“ podružnica

Ljubljana, Turševa cesta

(palača Poštni dom)

FOTOMATER

Osvetlitev

Pogosto se zgodi, da zastavi amater trgovcu tole uganko, ko je vtaknil v žep kupljeni zavojček filma ali plošč:

»In kako dolgo moram osvetliti?«

Amater se pri tem seveda ne zaveda, da je pravilna rešitev njegove uganke v trgovini nemogoča in da jo je mogoče razvozlati samo na mestu pri snemanju določene objekta in v določenih okoliščinah. Da ni zamere, dobi amater navzlic temu odgovor in navodila, ki ga morebiti rešijo pred popolnim polomom, če mu je sreča naklonjena, ali pa tudi ne. Da mora osvetliti pri oblačnem nebu toliko in na soncu toliko in uporabiti takšno in takšno zaslonko, je lahko prav ali pa napačno. Včasih »pride vendarle nekaj na film«, včasih morda celo preveč ali pa premalo, toda pri skromnem življenju, ki smo ga navajeni, zadostuje za nekaj časa tudi tako — dokler ne vrže ljubiteljskega umetnostnega kamero razočaran v kot. Za uživanje te umetnosti je potrebno pač nekaj več kakor par stotakov za nabavo kamere in nekaj dinarjev za nabavo filma. Trgovce seveda ni kriv, kajti če bi znal razvozlati zastavljeno mu uganko v trgovini takó za vse primere veljavno, kakor to zahtevajo od njega amaterji, bi postal bogat mož.

Da ne bo pri razmotrivanju vprašanja o pravilni osvetlitvi napačnega pojmovanja, ugotovimo predvsem tole: vso zmogljivost negativnega tvoriva izkoristimo lahko le s pravilno osvetlitvijo, ki je tem važnejša, čim težavnejši je snemani motiv po obsežnosti svetlostnega obsega. Posledica podosvetlitev in preosvetlitev je grobo popačenje gradacije tvoriva in tonskih vrednot, ki se očituje v premedlih ali pa prekontrastnih negativih ter

oležkoča ali pa celo onemogoča kopiranje in povečanje. Če moremo spraviti takšne slike na papir, zadovoljujejo kvečjemu začetniško ambicijo amaterja, ki se še ni seznanil s tonsko bogato lestvico monokrome fotografije, dočim naprednejšega amaterja ne morejo zadovoljiti. Vsak, komur je do napredka v fotografiji, se mora takoj seznaniti z vsemi okoliščinami, od katerih je pravilna osvetlitev odvisna in zavreči med drugim tudi naziranje, da dovoljuje negativno tvorivo z obsežnim osvetlitvenim območjem malomarnosti pri osvetljevanju. Takšno tvorivo onemogoča sicer tudi čisto zelenemu začetniku, da navzlic precej grobim napakam v osvetlitvi vendarle nekaj doseže ter ga s tem polagoma privede v vrste stalnih potrošnikov fotografskih potrebščin — kar je seveda v prvi vrsti interes fotografske industrije in namen superlativov reklamnih šefov — odličnih tehniških uspehov pa navzlic hvalislanemu osvetlitvenemu območju brez premišljenega sodelovanja fotografa samnega ne omogoča.

Obvladanje kompleksa vprašanj, ki so v zvezi s pravilno osvetlitvijo, spada med najvažnejše zahteve, ki jih stavi na amaterja fotografija. Navzlic številnim pripomočkom, ki jih imamo za določanje časa osvetlitve, je to vprašanje še vedno samo deloma rešen problem, odvisev od tako številnih in različnih okoliščin, da ne more nakopiti industrija popolne mehanske rešitve v noben osvetlitveni pripomoček. Določanje časa osvetlitve je mehanizirano samo deloma — do sedaj najbolje z električnimi svetlomeri — ter je potrebno določiti pravilno osvetlitev od slučaja do slučaja individualno po snemanem objektu in okoliščinah, od katerih je pravilna osvetlitev odvisna in ki jih mehanizem svetlomera ne vpošteva.

Trajanje osvetlitve določajo sledeči najvažnejši faktorji:

1. Splošna občutljivost negativnega tvoriva.
2. Svetlobnost objekta (velikost zaslonke).
3. Barva objekta in barvna občutljivost negativnega tvoriva.
4. Svetlost objekta in njegov svetlostni obseg.
5. Razdalja objekta od aparata.
6. Način razvijanja.

Splošna občutljivost tvoriva

Vrednost tega faktorja je vedno znana ter je označena na ovojju tvoriva večinoma v DIN-stopnjah (Deutsche Industrie-Norm). Ta označba temelji na merilnem postopku, ki izključuje vsa kršna zloraba in pretiravanja v navajanju splošne občutljivosti, kakor je bilo v nazadi pred uvedbo tega sistema. Kot osnova je vzet najšibkejši svetlobni vtis, zabeležen na razvitem negativu kot najmanjša počrnitev, ki jo je še lahko kopirati. Izid merjenja izražamo v desetinkah stopnje, n. pr. 17/10⁰ DIN. Čim večje je število takšnih desetink, oziroma čim večji je števec tega ulomka, tem občutljivejša je emulzija tvoriva. To je najnovejši način merjenja občutljivosti. Nekatere tovarne pa označujejo splošno občutljivost filmov in plošč še vedno v Scheinerjevih stopnjah, n. pr. 26^o Scheinerja. Te lahko preračunamo v DIN-vrednost (toda samo približno tako, da odštejemo od Scheinerjevih stopinj število 10. Kar dobimo, je števec DIN-ulomka. 26^o Scheinerja je torej približno toliko kakor 16/10⁰ DIN. Pri preračunavanju iz DIN-vrednosti na Scheinerjeve stopnje postopamo obratno, da števec DIN-ulomka prištejemo število 10. N. pr.: 21/10⁰ DIN je približno 31^o po Scheinerju. S takšnimi označbami splošne občutljivosti tvoriva so opremljeni tudi svetlomeri in drugi pripomočki za določanje osvetlitve.

Občutljivosti različnih emulzij lahko med seboj

primerjamo. Zapomniti pa si moramo, da se za vsake 3/10⁰ DIN občutljivost tvoriva približno podvoji. Film z občutljivostjo 18/10⁰ DIN je torej dvakrat bolj občutljiv kakor film z občutljivostjo 15/10⁰ DIN in dvakrat manj občutljiv kakor film z občutljivostjo 21/10⁰ DIN. Analogno stopnji občutljivosti tvoriva uravnavamo tudi osvetlitev ter osvetlimo pri enakih drugih faktorjih tvorivo 18/10⁰ DIN dvakrat manj kakor tvorivo 15/10⁰ DIN in tvorivo 21/10⁰ DIN dvakrat manj kakor tvorivo 18/10⁰ DIN. Zelo občutljiv film upodablja objekte tudi pri šibki svetlobi v vseh njihovih podrobnostih, ko šibko občutljiv film že docela odpove in sploh ne zabeleži svetlobnega vtisa ali pa le v nezadostni meri. Za snemanje v slabih svetlobnih razmerah je uporabljati torej le zelo občutljivo snemalno tvorivo, s katerim pa je v splošnem težje delati, ker je zaradi nekoliko manjše osvetlitvene tolerance mnogo bolj občutljivo za napake v osvetlitvi, kakor tvorivo z manjšo splošno občutljivostjo.

Ta faktor je torej zelo važen in ga moramo vpoštevati pri določanju osvetlitve, pa naj uporabljamo pri tem tabelo, optični ali elektr. svetlomer. Zanimiva je primerjava, kako silno je dvignila industrija splošno občutljivost tvoriva. Okrog leta 1850 je bila potrebna pri snemanju pokrajine v soncu najmanj štiriminutna osvetlitev, dočim napravo danes podoben posnetek iz roke z 1/1000 sekunde. To se pravi, da je občutljivost modernega tvoriva okroglo 240.000 krat večja od občutljivosti takratnega tvoriva, kar nam omogoča, da obvladamo lahko pri snemanju še tako razgibano življenje našega okolja.

Naša društva

Fotoklub Ljubljana. Program za tekoči teden: Danes seja eksekutivne razstavne odbora na veselejšem ob 20. v torek običajno predavanje, v petek kritika slik in razgovor glede izleta v nedeljo.

Nedeljski sport

Ligine prvenstvene tekme

Današnje prvenstvene tekme v ligi so prinesle tri velika presenečenja. Najprej je BSK izgubil v Zagrebu proti Concordiji s 3:0. Hajduk v Splitu pa je porazil drugega favorita Haška z 2:0. Gradjanski v Belgradu ni mogel popraviti svojega položaja. Z današnjim porazom Ljubljane v Belgradu je postal njen položaj v prvenstvu lige zelo košljiv. Zelo verjetno je, da se bo Ljubljana težko izognila nevarnemu zadnjemu mestu na tabeli.

Tabela po današnjem kolu:

BSK 24 točk, Hašk 23, Gradjanski 21, Hajduk 17, Bask 15, Slavija 15, Jugoslavija 14, Ljubljana 10 (21:38), Concordia 10 (22:48), Jedinstvo 10 (12:32).

Bask : Ljubljana 6 : 2 (2 : 0)

Belgrad, 1. maja. m. Za gostovanje Ljubljane je vladalo med belgrajskim športnim občinstvom precejšnje zanimanje zaradi dobrega rezultata proti Jugoslaviji v Ljubljani. Če ne bi bilo deževalo, bi prisostvovalo tekmi gotovo več gledalcev, kakor jih je bilo. Vendar je bilo na terenu, ko se je pričela igra, okrog 2000 gledalcev. Takoj v začetku moramo naglasiti, da rezultat igre ne odgovarja nastopu, ki ga je pokazala Ljubljana. Po svojem nastopu in po situacijah, ki jih Ljubljana zaradi težkega terena in deloma zaradi nesreče ni mogla izkoristiti, bi Ljubljana zaslužila celo neodločen rezultat. Le dva človeka sta v stvari postavila današnji rezultat. To je vratar Pogačnik, ki je zelo slabo branil in je kriv treh golov, ter izvrstni igralec Cabrić, ki je izkoristil vse napake obrambe. Zlasti je nesigurnost Pogačnika sama povzročila štiri gole. Za visoki poraz Ljubljane nosi torej vso krivdo Pogačnik, ki je danes s svojo igro v drugem polčasu ubil sam svoj renome, ki ga je imel doslej v Belgradu. Ostali igralci Ljubljane so izpolnili svojo nalogo skoraj popolnoma brezhibno. Hassl in Žitnik sta naenkrat čisto čista. V krilni vrsti je bil najboljši Pupo, za njim Slapar, ki je imel mnogo opravka s Šaričem, medtem ko je Franzl v prvem polčasu napravil samo eno napako, ko ni pazil na Miliča, zaradi česar je padel prvi gol, ki ga je sicer zabil Cabrić z roko, pa ga je sodnik priznal. V napadu so bili vsi dobri. Najboljša sta bila Lah, zlasti Erber, ki je v drugem polčasu pokazal, da ima vse sposobnosti, da postane izvrstno levo krilo. Ta mladi igralec Ljubljane je vzbudil pozornost vseh gledalcev s svojo lepo igro. Napadalniki trije lepo kombinirali, lepo je delil žogo, ni pa mogel zaradi blatnega terena razviti vse svoje sposobnosti v streljanju. Bask je imel najboljše moči v half liniji ter v napadu, katerega je pametno vodil Cabrić, ki je izkoristil vse šanse, katere je Bask sploh imel za gol. V današnji tekmi je Bask imel res neverjetno srečo, da je izkoristil vse šanse za gol, kar se le redko dogaja na športnem polju, medtem ko sreča Ljubljani ni bila naklonjena. Kljub temu je Ljubljana dokazala, da znajo tudi Slovenci igrati lep in koristen nogomet. S svojo igro je danes zapustila v Belgradu najlepši vtis in belgrajsko občinstvo je ves čas igre burno pozdravljalo lepe poteze naših fantov. Če ne bi bil imel Pogačnik danes svojega nesrečnega dne, bi danes Ljubljana odnesla sigurno eno točko iz Belgrada.

Malo pred tretjo uro je med dežjem nastopilo moštvo v sledeči postavi: Pogačnik, Hassl—Žitnik, Slapar—Pupo—Franzl, Lah—Blago—Gozdar—Čepek—Erber. Bask je nastopil v postavi: Jakšič, Živković—Dževanić, Klisarić—Vojnović—Dimitrijević, Milić—Detlinger—Čabrić—Matias—Sarić. Začetni udarec je imel Bask, toda obramba Ljubljane je čistila. Že v drugi minuti je moral Pogačnik prvič intervenirati. Sledili so menjajoči se napadi Ljubljane in pa Baska. Ljubljana je do četrte minute nadvladovala, potem pa je prevzel iniciativ Bask. V 25. minuti je Bask v napadu, Detlinger ima žogo. Na njega stražita Žitnik in Franzl, tako da je desno krilo Baska Milić ostalo nepokrito. Detlinger je podal žogo Miliću, ki je izvrstno streljal proti голу, a Sarić je z roko poslal žogo v mrežo. Kljub protestu naših je sodnik priznal gol. Bask je še vedno boljši na terenu. V 36. mi-

nuti je Franzl napravil roko na 18 metrov pred golom. Strelja Klisarić proti desnemu oglu gola in žoga je nepričakovano padla v mrežo. Pogačnik se sploh ni premaknil, da bi branil. Uspeh 2:0. Naši ostro reagirajo. Toda vsi lepi napadi so ostali neizkoriščeni. V drugem polčasu je Ljubljana pokazala v prvih dvajsetih minutah izredno lepo igro. V 4. minuti je zaradi nespornosti naše krilne vrste padel tretji gol. V 11. minuti so naši zabeležili prvi uspeh. Franzl je lepo podal Gozdarju, ta pa Erberju. Erber je lepo preigral Živkovića pred strelom. a Blago je poslal žogo v mrežo. Ljubljana stalno pritiska. Občinstvo burno pozdravlja lepe poteze Ljubljane. Takoj zatem Lah lansira Gozdarju, ki prodira skozi obrambo in z Jakšičem podaja drugi gol. V 17. minuti Bask povzra na 4:2. Zatem sledijo ponovni napadi naših in v 37. minuti je imel Gozdar spet šanse, da zmanjša rezultat, toda na nesrečo je streljal Jakšič v roko. V 38. minuti Lah lepo prodira, gol je siguren, nasproti mu prihaja Dževanić, ki Laha faulta in na ta način prepreči sigurni gol Ljubljane. V 42. minuti Cabrić nenadoma strelja v gol. Pogačnik je mislil, da bo šla žoga v aut ter se sploh ni premaknil. Žoga pa je poleg same prečke šla v mrežo. Rezultat 6:2. S tem rezultatom se je končala današnja tekma, katero je sodil zelo slabo g. Dukić iz Sarajeva na škodo Ljubljane.

Jugoslavija : Grad'anski 3 : 1 (2 : 0)

Po tekmi med Baskom in Ljubljano je bila tekma med Jugoslavijo in Gradjanskim v navzočnosti 2000 gledalcev, v kateri je Jugoslavija z izvrstno igro, kakršne že davno ni pokazala, zaslužno premagala Gradjanskega in mu vzela dve dragoceni točki, ki bosta Gradjanskemu verjetno zelo primanjkovali, da bi zasedel drugo mesto, katero mu je potrebno, ako se hoče udeležiti tekme za srednjeevropski pokal.

Concordia : BSK 3 : 0 (0 : 0)

Zagreb, 1. maja. Favorit za prvenstvo v ligi je danes doživel v Zagrebu hud poraz od Concordie, ki je bila dosedaj med zadnjimi na tabeli. Značilno je, da je bilo BSK mogoče poraziti šele v drugem polčasu, ko je bilo v Zagrebu že približno znano stanje po drugih liginih tekmah.

Hajduk : Hašk 2 : 0 (1 : 0)

Split, 1. maja. Hajduk je premagal favorita Haška z 2:0.

Sarajevo, 1. maja. Slavija : Jedinstvo (Belgrad) 5:2 (0:2).

Hermes : Celje 4 : 1 (4 : 0)

Ljubljana, 1. maja.

V prvenstvu LNP se je z današnjo tekmo Hermes ovojil dve dragoceni točki, ki je svojega nasprotnika SK Celje premagal s precej visokim rezultatom, kateri je rezultiral v glavnem iz enajstmetrov. Igra sama je bila precej monotona ter je ena kakor druga partija igrala ležerno in precej nesigurno. Hermežani so bili skoraj ves čas v lahni premoči, vendar je rezultat njihove zmage le nekoliko previsoko izražen.

Hermežani imajo v svojem moštvu nekaj mest tako zasedenih, da bi jih bilo nujno zamenjati, če bodo hoteli škarjati igrati v prvenstvu LNP važno vlogo. To se je pokazalo v vseh zadnjih tekmah. Vse prepočasni in nekam neokretni so, tako da ne more priti do izraza igra, ki napravi nogomet zanimiv in ki je potreben za zmago in seveda tudi za točke. Več preudarnosti, treninga in tehničnega znanja bo treba, če bodo hoteli igrati Hermežani tisto vlogo v našem nogometu kakor so jo že nekoč. Predvsem pa seveda brzine, dobrega podajanja in strelav na gol. Ozačje, to je oja obramba in deloma krilna vrsta je še najbolj rešila svojo nalogo. Zmago so pa seveda zaslužili, četudi je — kakor smo že omenili — nekoliko previsoko izražena.

Celjanov ne smemo soditi po njihovem današnjem porazu, kajti zaigrali so mestoma prav zadovoljivo in imajo nekaj mest dobro zasedenih v svoji enajstori. Pozna se jim pa, da nimajo za seboj kakih težjih te-

kem. Manjka jim tudi, kakor vsem našim moštvom, potrebne tehnike in hitrosti ter premišljenega podajanja. Nekaj mlajših moči, ki jih imajo v svoji enajstori, se bo pa še napravilo, če bodo le dovolj in pravilno trenirale.

Prvi gol za Hermes je padel v 34. minuti iz enajstmetrovke, ki jo je zabil Berglez. Drugi gol za domače je po čudnem in srečnem naključju padel v korist domačih v 38. minuti. Edini in res pravi gol za Hermežane je dal v 43. minuti Cirman. V zadnji minuti prvega polčasa ustrelil še Cirman enajstmetrovko in prvi polčas konča 4 : 0 za domače. V drugem polčasu strelja Hermes še eno enajstmetrovko, ki jo pa celjski vratar ubrani. Častni gol je zabilo Celje v 26. minuti drugega polčasa.

Gledalcev je bilo, kakor običajno pri takih tekmah pri nas. Sodil je g. Betetto objektivno in dobro.

Drugi del medklubskega turnirja

Spet so agilni možakarji prišli zgodaj. Že ob devetih predpoldanski uri so tekali za žogo tam zadaj za Kolinsko tovarno. Lep dan se je bil naredil iz noči, ki ni bila obetala nič dobrega. Sicer je bilo nekoliko hladno, vendar vnetih gledalcev take in podobne stvari niso utegnile zmotiti. Po megli in mrazu so jo udarili na igrišče SK Ilirije.

SK Reka : SK Svoboda 7 : 0

Rečani ne poznajo šale kadar se namerijo na šibkega nasprotnika. In Svoboda je v svoji trenutni zasedbi brez dvoma šibak nasprotnik. Marsikaka starejša moč manjka, moč, ki je klubu ob važnih ali »prestiznih«
srečanjih doledno reševala svojo točko. Rečani so kaj malo časa odpavali. Takoj, ko so zavohali, da jim Svoboda ne bo resen nasprotnik, so se nekako razživali in začeli kakor ose siliti proti »svobodnemu«
golu. Napadali so od začetka do konca tekme. In ti napadi seveda — ob »razrahljanju«
obrambi — niso mogli ostati brez uspeha! Gol se je vrstil za golom, priček je bilo že neprimerno več kot je bilo realizacijskih možnosti. Svoboda se je v tekmi predvsem omejevala na obrambo, napadala je večinoma le takrat, kadar ji je nasprotnik dovolil do sapa. Moštvo zdaj nima prave kondicije in vesolja za igro.

SK Mars : SK Jadran 2 : 1

Kdo bi si mislil, kaj? Marsovci, ki jih je vna »občina«
ljubljanskega prvega razreda proglašala za »stoprocentne outsiderje«, so napravili danes svojo »veliko pustolovščino«. Sicer je res, da so se lani Jadranovci Marsovcev otepali le bolj iztežka, kos pa jim docela niso nikdar postali. To pot pa so se Marsovci odrezali vprav odlično. Na »neutrlnem«
terenu so porazili Trnovčane. Mars je igral v glavnem prav čedno, energično in premišljeno. Svojemu protivniku je bil močnejši — in precejšen — predvsem v tehničnem pogledu. Naglo so zmagovali prostor, silili pred jadranski gol, lepo kombinirali, pa nikdar sterilno — in brez obširnega razmišljanja ter pripravljanja streljali, kadar je sreča (ali slučaj?) pokazala prijazno lice. Prav zamina nas končni izid tega zanimivega tekmo- vanja: morda se nam bo definitivni zmagovalec razodel kot novo, veliko moštvo? Tako manifestacija bi seveda mi vsi z veseljem pozdravili.

SK Laško : SK Jugoslavija 3 : 0 (0 : 0)

Celje, 1. maja.

Danes popoldne se je odigrala na Glaziji prvenstvena tekma med imenovanimi kluboma. Tekma v prvem polčasu ni bila zanimiva. J. nam je danes predvajala slabo igro. Napad je bil nemogoč, obramba pa nesigurna. Krilec Stojković danes absolutno ni zadovoljil. Gole za SK Laško so dali Kačič, Blagotinšek in Vrečko. Šele po 3. голу se je J. nekoliko zavedla svoje potrebne premoči, toda bilo je prepozno in J. je odšla porazena z zelenega polja. Sodil je dobro in objektivno g. Presinger.

Mariborski drobiž

Maribor, 1. maja.

Deževen — pa miren prvi maj. Deževno vreme nam tudi prvega maja ni prizanešelo. Ves dan je po malem rosilo, toliko, da je ljudem zagrenilo izlete v okolico. Z mestnimi avtobusi, ki so neprestano natlačeno polni drveli proti Radvanju in Pekram, se je sicer odpravilo v tamošnje nedelj- eke izletniške postojanke veliko ljudi, ostale okoliške točke pa so zaman pričakovale zaželjene go- ete iz mesta. Sicer pa je potekel prvi maj letos

popolnoma mirno brez razburljivih dogodkov. Vse prireditve, tudi športne, so danes odpadle.

Smrti kosi. V Tattenbachovi ulici 15 je umri večeraj v starosti 61 let upokojeni podpolkovnik g. Milan Grebenc. Pokojnik je bil ob prevratu eden prvih, ki so pohiteli pod zastavo generala Maistra ter se udeležili vseh osvobodilnih bojev na severni meji kot major in poveljnik bataljona mariborskega pešpolka. Po upokojitvi se je stalno naselil v Mariboru. — Smrt je pokosila 14 letnega sina trgoveškega potnika Kurta Sen ter 52 letno soprogo podpredsednika fin. kontr. v p. Josipino Tinta. — Naj počivajo v miru!

Kupil kolo brez denarja — da bi šel na sezonsko delo. Sedaj, ko zbirajo borze dela delavstvo za sezonsko delo v Nemčiji, se poslužuje nekateri vseh mogočih načinov, da bi spravili skupaj za dokumente in potovanje potrebni denar. Na originalen način je skušal priti do sredstev Jožef Habjanič, ki je kupil v Studenih od meh. mojstra Avgusta Bežjaka kolo na odplačevanje ter se je pri tem izdal za Avgusta Mačka, delavca v tovarni dušika v Rušah. Habjanič pa je hotel kolo prodati, da bi imel denar za polovanje v Nemčijo. Namero so mu preprečili orožniki, ki so kolo zaplenili.

Društvo Posavčanov ustanovljeno

Te dni je bil ustanovni občni zbor Društva Posavčanov iz brežiškega okraja. V Ljubljani živi nad 100 Posavčanov, ki jim je zibel tekla med Savo in Sotlo. Med njimi so zastopani vsi poklici, obrtniki, delavci, trgovci, največ je pa uradnikov.

Zivahen občni zbor, ki je bil v restavraciji Štrukel, in ki ga je vodil višji šolski svetnik Krošl Jože, je dokazal, da se Posavčani, ki živijo v Ljubljani, zavedajo svojih dolžnosti do svojega rodnega kraja. Društvo ne bo namreč gojilo le družabnosti med člani, ampak bo predvsem delalo za spoznavanje krajevnih lepot brežiškega Posavja ter za izboljšanje socialnih, gospodarskih, prometnih in kulturnih razmer v tem premalo poznanim kraju Slovenije.

S predavanji in s poučnimi ekskurzijami v vinorodno Posavje bo društvo opozorilo široko javnost na romantično pa tudi na socialno stisko brežiškega Posavja, na njegove kulturne zanimivosti in na zgodovinske spomenike. Malokatera slovenska pokrajina ima tako pestro, tako burno, tako krvavo zgodovino od obmejnih bojev med Nemci in Ogrji, preko turških vpadov in kmečkih puntov pa vse do najnovejših socialnih in narodnostnih bojev, kakor ravno ta kot med Savo in Sotlo. Zato je tudi značaj posavskega človeka, kakor je zanimivo dokazal govornik Krošl Jože, poln navideznih nasprotij, ki ga marsikdo po krivem sodi in obsoja, ker ga ne razume.

Društvo bo nadalje z vsemi sredstvi popiralo v javnosti in pri oblasteh vsako skupno akcijo domačinov iz Posavja za izboljšanje njihovih življenjskih razmer. Kakor je pokazal govornik Sottler Joško, so vsi naravni pogoji podani za tujski promet, toda zela neurejena so prenočišča in markacije.

Pomanjkljivo je cestno omrežje in še sedaj ni izpeljana važna povprečna cesta z Bizeljskega preko Pišec na Videm. Zaradi slabih prometnih zvez in neurejenega trga tudi nimajo kmetijski pridelki prave cene.

Važna za brežiško Posavje, kjer je relativno največ vinogradov v Sloveniji, je ustanovitev velike zadrugne vinske kleti.

Ravno tako važno je tudi vprašanje asanacije vasi in vprašanje prekomernega bega s kmečke zemlje.

Sporazumno s posavskimi merodajnimi faktori bo društvo Posavčanov po določenem načrtu sodelovalo pri reševanju vseh za Posavje življenjskih vprašanj.

Ker ima društvo velik praktičen pomen, zato naj ga materialno in moralno podpro vsi Posavčani, ki se še niso popolnoma izneverili posavski rodni zemlji. Clanarina znaša letno 20 din, ustanovnina pa 200 din enkrat za vselej. Prijave sprejema vsak odbornik.

Občni zbor je sklenil, da bo organiziral v kratkem večjo družabno prireditev, na kateri se bodo spoznali vsi Posavčani iz Ljubljane.

Izvoljen je bil tale odbor: predsednik Krošl Jože, odborniki: Karničnik Miloš, Kozine Branimir, dr. Merslavič Ivan, dr. Tiller Viktor, dr. Vidmar Ivan, dr. Vidmar Jože; načelniki odsekov: Sottler Joško za propagandni odsek, inž. Janežič Ferdo za gradbeni odsek, dr. Merslavič Ivan za gospodarski odsek, Nadzornika: dr. Orožen Fran in Starkl Rudolf.



BOLNIŠNICA ZA DUŠEVNE BOLEZNI V NOVEM CELJU

naznanja, da je danes, dne 1. maja 1938 ob pol 12. uri dopoldne umrl njen zdravnik in v. d. ravnatelja

DR. BORIS KRIŠTOF

Uprava bolnišnice za duševne bolezni v Novem Celju



USLUŽBENCI

BOLNIŠNICE ZA DUŠEVNE BOLEZNI V NOVEM CELJU

naznanjamo težko vest, da je danes, 1. maja ob pol 12 dopoldne umrl naš dobri vodja in tovariš, večletni požrtvovalni zdravnik zavoda

DR. BORIS KRIŠTOF

Uslužbenci Novega Celja